

Группу *сублимированных* оценок составляют оценки эстетические и этические. Эстетические оценки связаны с удовлетворением чувства прекрасного, этические оценки – с удовлетворением нравственного чувства.

Эстетическое суждение об определенном объекте с целью определения его ценности можно вынести только в результате зрительного восприятия, так как свойство быть красивым / некрасивым приписывается, прежде всего, зримым объектам окружающего мира. Положительная *эстетическая* оценка вербализована прилагательными *genteel, good-looking, pretty, attractive, beautiful*, отрицательная – *unprepossessing, unattractive, ill-favoured, disagreeable, grotesque*.

Рационалистическая оценка связана с практической деятельностью человека, его интересом и повседневным опытом. Основными критериями данной оценки являются физическая или психическая польза, направленность на достижение определенной цели, выполнение некоторой функции. Таким образом, рационалистическая оценка, также как и сублимированная, соотносится с понятием нормы. Прилагательные *healthy, well-groomed, orderly, industrious, youthful* выражают положительную *рационалистическую* оценку, а *unhealthy, insignificant, ugly* – отрицательную.

Н. А. Дружелюбова

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ КОШТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розбудова незалежної держави висуває особливі вимоги до діяльності системи освіти, оскільки виникає потреба в значній кількості спеціалістів, здатних здійснювати технічне, економічне та організаційне керівництво. Витрати на підготовку кваліфікованих кадрів для господарської системи країни та на наукові дослідження за своїм економічним змістом є аналогом капіталовкладень, що спрямовуються на розширення основних фондів. Формування трудових ресурсів та утворення основних фондів

потребує значних витрат, ефект від яких суспільство отримує протягом тривалого проміжку часу, який звичайно вимірюється кількома десятками років. У зв'язку з цим не викликає сумнівів актуальність фінансування освіти в сучасних умовах. Аналіз значення освіти в сучасному житті та стан української системи освіти дозволяє зробити висновок про необхідність у кардинальних змінах у наявній системі освіти. Сьогоднішня система освіти в Україні є пострадянською системою освіти, бо ми маємо справу з закладами, установами та відносинами між ними, які складаються в державі, що виникла на терені колишнього СРСР.

Стан вищої освіти в Україні сьогодні характеризується дефіцитом бюджетного фінансування на фоні жорсткої конкуренції між навчальними закладами різних напрямів підготовки фахівців і різних форм власності та потребує нових ефективних підходів щодо формування та використання матеріального, фінансового та науково-педагогічного потенціалу. Диверсифікація доходної частини Кошторису доходів та витрат вищих навчальних закладів, ефективний розподіл і використання фінансових ресурсів ВНЗ в цих умовах – одна з ключових проблем функціонування державних вищих навчальних закладів України. Питанням належного фінансування ВНЗ постійно опікуються профспілки галузі як основною умовою виконання положень колдоговорів щодо забезпечення трудових та соціально-економічних прав, гарантій, пільг співробітникам та студентам [1, с. 3].

Світова фінансово-економічна криза негативно вплинула на розвиток системи вищої освіти: відбулося скорочення доходів і зниження економічної активності користувачів освітніх послуг, зменшення бюджетних надходжень і обмеження витрат ВНЗ на розвиток освітньої, наукової, господарської діяльності, зниження стимулювання праці професорсько-викладацького складу, що в майбутньому може призвести до неякісного викладання навчальних дисциплін, гальмування розвитку освітньо-наукової діяльності. Проте основною перешкодою у розвитку вітчизняних ВНЗ є різке скорочення платоспроможного попиту населення й погіршення демографічної ситуації в країні, і як наслідок, зменшення чисельності абітурієнтів. Характерною особливістю сучасного стану вітчизняної сфери освіти є абсолютний і відносний приріст

позабюджетних коштів у системі багатоканального фінансування установ освіти та посилення значущості позабюджетної діяльності в системі вищої школи в умовах недостатнього бюджетного фінансування. Зарубіжний та вітчизняний досвід свідчать, що освіта не може повною мірою розвиватися без істотної підтримки держави, оскільки процес виконання ВНЗ своїх статутних функцій володіє властивостями суспільного блага, споживання якого є загальним. А держава сьогодні не зможе покрити потреби ВНЗ у фінансових коштах і через це повинна заохочувати диверсифікацію джерел фінансування, шукати засоби для забезпечення фінансової підтримки доступу громадян до вищої освіти. Зниження бюджетного фінансування та надання освітнім закладам можливості заробляти гроші ставить перед ними питання пошуку нових джерел фінансування і розширення сфери діяльності. «Реформа освіти – явище не тільки освітнє, а й взагалі суспільне, зокрема економічне» [3, с. 102]. Характерною особливістю сучасного стану вітчизняної сфери освіти є абсолютний і відносний приріст позабюджетних коштів у системі багатоканального фінансування установ освіти та посилення значущості позабюджетної діяльності в системі вищої школи в умовах недостатнього бюджетного фінансування. При зменшенні державного замовлення, в умовах наслідків демографічної кризи, найоптимальніший для навчальних закладів спосіб одержати додаткових коштів – розширення видів освітніх послуг і обсягів їх надання, що є не тільки засобом залучення коштів, але й вимушена політика, спрямована на збереження кадрового викладацького потенціалу Доходи, одержані від надання платних послуг, спрямовуються на відшкодування витрат, пов'язаних із наданням цих послуг, сплату податків, обов'язкових згідно з чинним законодавством внесків, відрахувань, зборів, платежів. У першу чергу доходи від надання платних послуг мають спрямовуватися на покриття потреби в коштах на заробітну плату працівників і нарахування на неї, матеріальне забезпечення студентів із числа дітей-сиріт і студентів, які залишилися без піклування батьків, виплату стипендії, харчування в порядку державного забезпечення відповідних визначених законом категорій студентів, оплату витрат, пов'язаних із господарським утриманням закладу, інші невідкладні витрати закладу. Кошти, які

залишаються в закладах освіти після виплат вищезазначених сум, можуть спрямовуватися на придбання обладнання, капітальний ремонт приміщень, матеріальне забезпечення і соціальний захист працівників [2, с. 38].

При цьому, головною метою є розвиток освітньої діяльності, підвищення якості освіти і забезпечення гідного рівня оплати праці професорсько-викладацького складу та обслуговуючого персоналу навчального закладу, що передусім, є безпосередньою турботою профспілки освіти та науки. Сьогодні необхідна розробка такого механізму фінансування вищої освіти, який би забезпечив підвищення ефективності використання наявних коштів у ВНЗ та створив умови для залучення додаткових фінансових ресурсів через диверсифікацію джерел фінансування вищих навчальних закладів і ширшої участі підприємств у підготовці фахівців у ВНЗ, активній їх допомозі у покращенні матеріального стану закладів освіти.

Література

1. Воронова Л. К. Фінансове право України : [підручник] / Л. К. Воронова. – К. : Прецедент ; Моя книга, 2006. – 448 с.

2. Постанова КМ України «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» від 20 січня 1997 р. № 38 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

3. Сафонова В. Є. Удосконалення фінансово-економічного механізму функціонування закладів вищої освіти / В. Є. Сафонова // Стратегічні пріоритети : зб. наук. праць Нац. ін-ту стратегічних досліджень. – К., 2009. – № 2 (11). – С. 102–109.

К. Ю. Домбровская

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ КАК ПРОФЕССИОНАЛЬНО ЗНАЧИМОЕ КАЧЕСТВО БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА

Одним из критериев эффективности организации профессионального образования выступают параметры личностного и профессионального развития выпускника, которые во многом